

Geactualiseerde quick scan flora en fauna

Sportlaan 67 te Driebergen

In opdracht van: gemeente Utrechtse Heuvelrug

14 september 2020

Colofon

© 2020 Laneco / gemeente Utrechtse Heuvelrug

Tekst en samenstelling: J. Roelofs MSc.*

tweede lezer: Ing. D. van der Veen

Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren

**Deze quick scan is een actualisatie van de quick scan geschreven door Ing. T. Brouwer op 19 juli 2017, de door hem geschreven teksten en bevindingen zijn geactualiseerd.*

Projectnummer: 36.17.02

In opdracht van: gemeente Utrechtse Heuvelrug

Wijze van citeren: Roelofs, J. 2020. Quick scan flora en fauna Sportlaan 67 te Driebergen. Laneco, Ede.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hierboven aangegeven opdrachtgever en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	4
2	TOETSING	6
2.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
2.2	NATUURNETWERK NEDERLAND	6
2.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	7
2.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	7
2.5	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	8
3	CONCLUSIE	14
3.1	NATUURNETWERK NEDERLAND	14
3.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	14
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	14
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	14
3.5	CONSEQUENTIES	15
3.6	AANBEVELINGEN	16
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER	17
BIJLAGE 2	LITERATUURLIJST	21

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Sportlaan 67 te Driebergen (gemeente Utrechtse Heuvelrug) is op een voormalige gemeentewerf, woonwagenkamp en een bosperceel de nieuwbouw van maximaal 49 woningen voorzien (figuur 1.1). Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Figuur 1.1: Globale ligging plangebied (rode lijn) aan de Sportlaan 67 te Driebergen (ondergrond: PDOK Viewer).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan betreft een actualisatie van de voor hetzelfde plangebied uitgevoerde quick scan in 2017 (Brouwer, 2017a) en is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied (figuur 1.1; rode contour) ligt aan de Sportlaan 67 aan de noordkant van buurtschap Haagje in de plaats Driebergen-Rijsenburg (gemeente Utrechtse Heuvelrug, provincie Utrecht). Het plangebied wordt omgeven door een lokale weg, bebouwing in de vorm van woonhuizen en bedrijfspanden en een bosgebied. Het plangebied is grofweg op te delen in twee deelgebieden. Het noordwestelijke deel van

het plangebied vormt een braakliggend terrein dat grotendeels is verhard, tevens is open zand aanwezig. Rondom en verspreid over dit gedeelte staan bosjes en solitaire bomen met een doorsnede van 10 tot 30 cm en aan de noordkant ligt een begroeide zandheuvel. Het zuidoostelijke deel van het plangebied bestaat uit een ruigte die grotendeels is begroeid met bramenvegetatie; lokaal zijn open zandige stukken aanwezig. In en rondom het plangebied zijn geen permanent waterhoudende watergangen aanwezig. Figuur 1.2 geeft een indruk van het plangebied.

De ingreep in het plangebied betreft de nieuwbouw van maximaal 49 woningen. Daarvoor moet de bestaande vegetatie en verharding verwijderd worden en het terrein bouwrijp gemaakt worden.

Figuur 1.2: Indrukken van het plangebied aan de Sportlaan 67 te Driebergen, de bovenste twee foto's zijn van het zuidoostelijke deel, de onderste foto van het noordwestelijke deel (foto's: Laneco 2020).

2 TOETSING

2.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is gebruik gemaakt van openbare verspreidingsgegevens (zie bijlage 2: literatuurlijst) en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF 2020; data uitvoer van 2010 tot en met 2020). Met deze gegevens kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soorten. De gegevens betreffen echter alleen relatief globale verspreidingsgegevens. Het onderzoek is dan ook vooral gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog.

De aanwezigheid van soorten in een gebied is bepaald bij een reikwijdte van 5 kilometer rondom het plangebied. Wanneer er naar de directe omgeving wordt gerefereerd, betreft het een straal van circa 100 meter rondom het plangebied.

Op 16 augustus 2020 hebben ecologen R. Eversteijn en J. Roelofs van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van het veldbezoek was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de habitatgeschiktheid beoordeling voor beschermde soorten. Dit veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

2.2 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het plangebied grenst aan het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (figuur 2.1), maar valt hier niet binnen. Door de voorgenomen ontwikkeling gaat geen oppervlakte van NNN-gebied verloren en is er geen sprake van een wezenlijke aantasting van de waarden en kenmerken van het NNN. Effecten op het NNN worden daarom uitgesloten.

Figuur 2.1: Globale ligging plangebied (rode contour) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (helder groen).

Overige beleidskaders

Er zijn geen andere beleidskaders uit het Natuurbeleidsplan (NBP) van toepassing in het plangebied. Voor de voorgenomen ontwikkeling zijn er in het kader van het NBP dan ook geen consequenties te verwachten.

2.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied Sportlaan 67 te Driebergen ligt op ruim 10 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Kolland & Overlangbroek'. Door de beoogde ontwikkeling (nieuwbouw van maximaal 49 woningen), gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en de tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten. Door de bouw en in gebruik name van maximaal 49 woningen is er mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof, hiervoor is een separate Aerijsberekening uitgevoerd. Deze berekening maakt geen onderdeel uit van deze rapportage.

2.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het plangebied, met name het noordwestelijk deel, is grotendeels verhard of bestaat uit een ruigtevegetatie. Het onderdeel houtopstanden is alleen van toepassing bij kap, als sprake is van de volgende voorwaarden:

- een oppervlakte hebben van 10 are of meer

- rijbeplantingen die meer dan twintig bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen

Binnen het plangebied zijn deze voorwaarden niet aanwezig. Daarmee is het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming niet van toepassing op de voorgenomen ontwikkelingen.

2.5 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er sprake is van negatieve effecten op (potentiële) verblijfplaatsen of (potentieel) leefgebied van beschermde planten en dieren.

2.5.1 Vaatplanten

Het noordwestelijke deel van het plangebied is grotendeels verhard of bestaat uit open zand. De bosjes in dit gedeelte bestaan uit boomsoorten als douglasspar (*Pseudotsuga menziesii*), grove den (*Pinus sylvestris*), ruwe berk (*Betula pendula*), wilg (*Salix alba*) en zomereik (*Quercus robur*), met een onderbegroeiing van soorten als kornoelje (*Cornus spec.*), dwergmispel (*Cotoneaster spec.*), hazelaar (*Corylus avellana*), hulst (*Ilex aquifolium*), klimop (*Hedera helix*), mahonie (*Mahonia spec.*), rhododendron (*Rhododendron spec.*), taxus (*Taxus bacatta*) en rozensoorten (*Rosa spec.*). Ruigtesoorten die zijn aangetroffen zijn onder andere boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*), Canadese guldenroede (*Solidago canadensis*), grote brandnetel (*Urtica dioica*), klein springzaad (*Impatiens parviflora*), paardenbloem (*Taraxacum officinale*) en ridderszuring (*Rumex obtusifolius*). Het zuidoostelijke deel van het plangebied bestaat uit een ruigte met soorten als bijvoet (*Artemisia vulgaris*), braam (*Rumex spec.*), Canadese guldenroede, hondsdrif (*Glechoma hederacea*) en zilverschoon (*Potentilla anserina*).

Beschermde soorten vaatplanten zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden, op schrale (graan)akkers of andere bijzondere groeiplaatsen; dergelijke habitats zijn binnen het plangebied niet aanwezig. Beschermde plantensoorten worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten zijn daarom uit te sluiten.

2.5.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), ree (*Capreolus capreolus*), vos (*Vulpes vulpes*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomende soorten muizen en spitsmuizen (Wansink, 2012; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren). Voor deze soorten geldt in het kader van

ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van boommarter (*Martes martes*), das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en steenmarter (*Martes foina*) (Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren).

Bij het veldbezoek in 2017 zijn geen aanwijzingen gevonden (sporen, wissels en/of burchten) die duiden op het veelvuldig voorkomen van das. Bij het bezoek in 2020 zijn wederom geen aanwijzingen gevonden (sporen, wissels en/of burchten) die duiden op het veelvuldig voorkomen van das binnen het of in de directe omgeving van het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat een rondzwervende das sporadisch gebruik maakt van het plangebied en de omgeving, maar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van das in en rondom het plangebied kan door de afwezigheid van sporen worden uitgesloten.

Aangezien er geen bomen met eekhoornnesten of (grote) holtes zijn aangetroffen in en rondom het plangebied kan de aanwezigheid van boommarter en eekhoorn ook worden uitgesloten. Wel vormt het plangebied mogelijk een onderdeel van het leefgebied van deze soorten. Aangezien er echter voldoende geschikt leefgebied aanwezig is rondom het plangebied, is dit niet als essentieel te bestempelen. Vanwege het ontbreken van bebouwing wordt de aanwezigheid van de overwegend gebouwbewonende steenmarter uitgesloten.

Van de Europees beschermde zoogdiersoorten zijn geen waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied. Deze soorten worden hier vanwege het ontbreken van geschikte habitats ook niet verwacht.

Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van niet-vrijgestelde nationaal en Europese beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten. Negatieve effecten op deze soorten zoogdieren zijn daarom uit te sluiten. Van de algemeen voorkomende zoogdiersoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast, hiervoor geldt wel de algemene Zorgplicht.

2.5.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter

weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming.

Volgens verspreidingsgegevens (Limpens *et al.*, 1997; Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn de franjestaart, rosse vleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten, baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als bomen en de gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroute

Vanwege de ligging van het plangebied aan de rand van de bebouwde kom en omgeven door bosgebieden, vormt het plangebied geschikt foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien er in de omgeving voldoende geschikt foerageergebied voorhanden blijft is dit echter niet als essentieel te bestempelen. De bosranden rondom het plangebied en de bomen langs het hekwerk kunnen tevens een functie hebben als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen. De bosranden kunnen deze functie in de toekomstige situatie blijven vervullen, het is echter wel van belang dat bij de inrichting van het plangebied rekening wordt gehouden met het gebruik van verlichting. Er dient gebruik te worden gemaakt van naar beneden gerichte armaturen, die niet uitstralen naar bosranden, boomkronen of andere opgaande begroeiingen. Als deze voorwaarden in acht worden genomen, worden effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes uitgesloten.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig. Verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen kunnen daarom worden uitgesloten. De bomen in en rondom het plangebied zijn tijdens het veldbezoek onderzocht op de aanwezigheid van geschikte holtes, hierbij zijn geen (voor vleermuizen geschikte) holtes waargenomen. Effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen daarom ook worden uitgesloten.

2.5.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten houtduif (*Columba palumbus*), huismus (*Passer domesticus*), koolmees (*Parus major*), merel (*Turdus merula*) en spreeuw (*Sturnus vulgaris*) gehoord en gezien. Alle vogels en

dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Wet Natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Van de vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, kunnen verschillende soorten roofvogels (zoals buizerd en sperwer (*Accipiter nisus*)) broeden op dergelijke locaties, op de overgang van bebouwde kom naar bosgebied. Broedplaatsen van deze en andere soorten roofvogels kunnen gezien de afwezigheid van horsten (nesten), worden uitgesloten. Uit de ruime omgeving van het plangebied zijn verder waarnemingen bekend van kerkuil, ransuil (*Asio otus*) en steenuil (NDFF en www.vogelatlas.nl). Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied geen nesten, roestende individuen of sporen (kalksporen en braakballen) van deze soorten waargenomen. Ook zijn er geen gebouwen aanwezig voor de overwegend gebouwbewonende kerkuil en steenuil. In de bomen binnen het plangebied zijn geen geschikte holtes aanwezig voor steenuil. Vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten binnen het plangebied kunnen dan ook worden uitgesloten.

In de begroeiing rondom het plangebied en in de naastgelegen bebouwing zijn tijdens het veldbezoek kwetterende en territoriale huismussen gehoord en gezien. Deze dieren hebben hun nestlocaties in de woningen naast het plangebied. Vanwege het ontbreken van bebouwing kunnen nestlocaties van de gebouwbewonende gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus binnen het plangebied worden uitgesloten. Ook blijven er in tuinen en opgaande begroeiing rondom het plangebied voldoende leefgebied aanwezig voor huismus. Gierzwaluw is niet direct afhankelijk van de begroeiing. Negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen en andere essentiële onderdelen van het leefgebied van deze soorten kunnen worden uitgesloten.

Het plangebied en de directe omgeving van het plangebied biedt geschikt leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals ekster en zwarte kraai. Aangezien in de omgeving voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels, zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd aangetroffen in het plangebied en deze worden hier ook niet verwacht. Door de werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen kunnen effecten op beschermde vogelsoorten worden uitgesloten.

2.5.5 Amfibieën

De habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig, waardoor de werkzaamheden geen effect hebben op voortplantingswater van amfibieën. Wel vormt het plangebied geschikt landhabitat voor diverse algemene soorten amfibieën, zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Tijdens het veldbezoek is in de ruigte aan de oostkant van het plangebied een bruine kikker waargenomen. In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling geldt voor deze soorten een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

De niet-vrijgestelde nationaal en Europees beschermde soorten amfibieën die voorkomen in de (ruime) omgeving van het plangebied, zoals alpenwatersalamander (*Ichthyosaura alpestris*), heikikker (*Rana arvalis*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en poelkikker (*Epidalea calamita*) (Creemers & Van Delft, 2009; De Wild *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen), worden uitgesloten binnen het plangebied, vanwege het ontbreken van geschikt voortplantingswater in en nabij het plangebied. Negatieve effecten op deze soorten zijn daarom uit te sluiten.

2.5.6 Reptielen

Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich voornamelijk op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Tijdens het veldbezoek zijn diverse waarnemingen gedaan van levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*). Door de variatie in structuur en de aanwezigheid van open zand is het plangebied zeer geschikt leefgebied voor deze soorten. Ook vormt het plangebied geschikt leefgebied voor de hazelworm, een pootloze hagedis met een verborgen

leefwijze. Uit de omgeving van het plangebied is ook het voorkomen bekend van ringslang (*Natrix natrix*). Deze aan water gebonden soort wordt hier niet verwacht, vanwege het ontbreken van watergangen in of in de directe omgeving van het plangebied.

Bij het uitvoeren van werkzaamheden ten behoeve van de herontwikkeling van het plangebied, zoals graafwerkzaamheden, kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen en leefgebied van hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis worden aangetast. In dit kader zijn vervolgpcedures nodig. Het nader reptielenonderzoek en de daaruit volgende ontheffing zijn in separate rapportages behandeld (nader onderzoek: Brouwer, 2017b, projectplan bij ontheffingsaanvraag: Van Pijkeren, 2019, zaakkenmerk ontheffing: Z-WNB-RI-REG-2019-2552).

2.5.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van watergangen op de ingreeplocatie, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

2.5.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatie specifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

3 CONCLUSIE

Aan de Sportlaan 67 te Driebergen (gemeente Utrechtse Heuvelrug) is op een voormalig bedrijfsterrein en een deel van een bosgebied de nieuwbouw van maximaal 49 woningen voorzien. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

3.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het plangebied grenst aan het NNN, maar is geen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Door de voorgenomen ontwikkeling gaat geen oppervlakte van NNN-gebied verloren en is er geen sprake van een wezenlijke aantasting van de waarden en kenmerken van het NNN. Effecten op het NNN worden daarom uitgesloten.

Overige beleidskaders

Er zijn geen andere beleidskaders uit het Natuurbeleidsplan (NBP) van toepassing in het plangebied. Voor de voorgenomen ontwikkeling zijn er in het kader van het NBP dan ook geen consequenties te verwachten.

3.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied te Driebergen ligt op ruim 10 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Door de geplande ontwikkeling gaat geen oppervlakte aan Natura 2000-gebied verloren. Voor de meeste effectfactoren, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling kunnen gezien de afstand en tussenliggende elementen externe effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten. Door de bouw van maximaal 49 woningen is mogelijk wel sprake van een toename aan uitstoot van stikstof. Hiervoor is een Aerius-berekening uitgevoerd, deze is in een separaat rapport beschreven.

3.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is niet van toepassing binnen het plangebied.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet Natuurbescherming dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

Voor een aantal mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomende nationaal beschermde soorten zoals egel, konijn, ree, vos, kleine marterachtigen, spitsmuizen en muizen, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn niet-vrijgestelde nationale of Europees beschermde soorten (Habitat- en vogelrichtlijn), waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis niet uit te sluiten binnen het plangebied. Het nader onderzoek naar deze soorten is reeds uitgevoerd. Het nader onderzoek en de daaruit volgende ontheffing zijn in separate rapportages behandeld (nader onderzoek: Brouwer, 2017b, projectplan bij ontheffingsaanvraag: Van Pijkeren, 2019, zaakkenmerk ontheffing: Z-WNB-RI-REG-2019-2552).

Van de overige in de omgeving voorkomende (niet-vrijgestelde) nationaal of Europees beschermde planten- en/of diersoorten worden geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied verwacht in het plangebied. Zoals al eerder vermeldt, kunnen nesten van vogels worden verstoord als in het broedseizoen wordt gestart met werkzaamheden.

3.5 CONSEQUENTIES

Aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van in de Wet natuurbescherming beschermde soorten en daarmee een overtreding van de Wet natuurbescherming, kan niet worden uitgesloten voor:

- Reptielen (hazelworm), aangezien deze soort een verborgen leefwijze heeft en daardoor lastig is te vinden, wordt geadviseerd om matten/platen uit te leggen op geschikte plaatsen. Deze kunstmatige objecten bieden zowel schuil- als opwarmplaatsen en kunnen op verschillende momenten van de dag worden gecontroleerd. Onderzoek vindt plaats door in de periode maart tot november tijdens vijf onderzoeksrondes de matten/platen te controleren en geschikte randen en overgangen af te zoeken naar zonnende dieren.
- Reptielen (levendbarende hagedis en zandhagedis), het nalopen van geschikte randen en overgangen op zoek naar zonnende dieren en het omkeren van bestaande objecten. Onderzoek vindt plaats door in de periode half april tot eind mei (juni en juli suboptimaal), augustus en september drie onderzoeksrondes uit te voeren.

Aantasting van bovengenoemde soorten en bijbehorend leefgebied is ontheffingsplichtig. Een ontheffingsaanvraag procedure is nodig via de Provincie Utrecht.

De bosranden rondom het plangebied en de bomen langs het hekwerk kunnen een functie hebben als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen. Bij de inrichting van het plangebied dient rekening te worden gehouden met het gebruik van verlichting door gebruik te maken van naar beneden gerichte armaturen, die niet uitstralen naar bosranden, boomkronen of andere opgaande begroeiingen. Als deze voorwaarden in acht worden genomen, worden effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes uitgesloten.

Twee algemene voorwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming zijn altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden en het verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

3.6 AANBEVELINGEN

Er zijn vanuit ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Het aanleggen van wat kleinschalige elementen, zoals hagen en/of bosjes rondom de nieuwbouw is positief voor alle in de omgeving levende vogels en zoogdieren;
- Bij het aanbrengen van beplanting wordt aanbevolen om gebruik te maken van inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- Nieuwbouw kan geschikt worden gemaakt voor vleermuizen door het gebruik van inbouw vleermuiskasten of door op een hoogte van 2,5 meter en hoger op verschillende windrichtingen open stootvoegen van 2 cm bij 5 cm breed aan te brengen. Een andere optie is het creëren van 2 cm ruimte achter houten gevelbetimmering of het aanbrengen van kierende planken;
- Ook kunnen nieuw te bouwen woningen geschikt worden gemaakt voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van neststenen in de muur of het plaatsen van vogelvides of het één dakpan hoger plaatsen van vogelschroot. Verder kunnen overstekende randen (de nokpan) e.d. worden gebruikt om ruimtes onder te creëren die door vogels als broedplaats worden gebruikt (ongeveer 3,5 cm is voldoende).

BIJLAGE 1 WETTELIJK KADER

1.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een onderdeel van het natuurbeleid en heeft als doel het behoud van biodiversiteit. Gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van NNN vormen een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden in Nederland. Per NNN-gebied zijn natuurdoelen vastgelegd in het ruimtelijke provinciale beleid, waarmee rekening gehouden moet worden bij planologische ontwikkelingen. Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat activiteiten niet strijdig mogen zijn met de natuurdoelen.

1.1.1 Overige beleidskaders

Naast het NNN kunnen ook andere provinciale en gemeentelijke beleidskaders van toepassing zijn in het plangebied. Ook deze beleidskaders zijn niet verankerd in natuurwetgeving, maar dienen wel een rol te spelen in de planologische afweging.

1.2 WET NATUURBESCHERMING

1.1.2 Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

1.1.3 Onderdeel houtopstanden

Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming (voorheen de Boswet) heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet Natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet natuurbescherming om de betreffende grond binnen drie jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten 'de bebouwde kom Boswet' liggen;
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer;
- rijbeplantingen die meer dan 20 bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen.

1.1.4 Onderdeel soortenbescherming

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten in onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het betreft hier de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Een project kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten geldt:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten geldt volgens de Wet natuurbescherming altijd de zorgplicht (artikel 1.11). De zorgplicht schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen – of ze nu beschermd zijn of niet – en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

BIJLAGE 2 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Brouwer, T., 2017a. *Quick scan flora en fauna Sportlaan 67 te Driebergen*. Laneco, Ede.

Brouwer, T., 2017b. *Reptielenonderzoek Sportlaan 67 te Driebergen*. Laneco, Ede.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

De Wild, W.W., F.L.A. Brekelmans, W.A.M. van Emmerik & J.L. Spier, 2016. *Atlas van Amfibieën en Reptielen*. RAVON Utrecht.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Pijkereen, D. van., 2019. *Projectplan flora en fauna Woningbouwproject Sportlaan 67 te Driebergen*. Laneco, Ede.

Websites:

<https://webkaart.provincie-utrecht.nl/viewer/app/Webkaart>

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx

www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen

www.verspreidingsatlas.nl/planten

www.verspreidingsatlas.nl/reptielen

www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren

www.vleermuis.net

www.vogelatlas.nl